

Reactie Netbeheer Nederland op rapport TNO 'Een toekomstbestendig energiesysteem voor Nederland'

Netbeheer Nederland onderstreept het belang om te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen in het energiesysteem. In 2020 wordt circa 20-25% van de Nederlandse elektriciteit gewonnen uit duurzame bronnen zoals zon, biomassa en wind. Het aandeel duurzame elektriciteit in 2030 bedraagt volgens een aantal scenario's 49- 53%, meer dan vier keer het huidige percentage. In toenemende mate zullen dit ook decentrale bronnen zijn. Sommige scenario's gaan zelfs van een hoger percentage uit. Daarnaast neemt de vraag toe, bijvoorbeeld vanwege elektrische auto's en warmtepompen. Door deze ontwikkelingen ontstaan steeds meer plotselinge tekorten en overschotten die een aanpassing van het energiesysteem vereisen.

Betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem

Energie is een eerste levensbehoefte. Ons huidige betrouwbare en betaalbare energiesysteem mag op geen enkele wijze ter discussie staan. We kunnen het ons daarom niet permitteren om op onze handen te blijven zitten. Terecht wijst TNO in haar rapport op het belang om te anticiperen op toekomstige veranderingen en pleit ze voor een transitiepad waarin ruimte is voor praktijkexperimenten om ervaring op te doen met nieuwe concepten en ruimte te creëren voor innovaties. TNO zet dit scherp aan: "het is onwaarschijnlijk dat met het huidige stelsel kan worden volstaan om de balans tussen vraag en aanbod te blijven borgen bij een groeiend aandeel stroom van fluctuerende bronnen." Aanpassingen in het energiesysteem zijn ook volgens de netbeheerders noodzakelijk. Het rapport van TNO biedt goed inzicht in de elementen die het betreft; technologisch, economisch en maatschappelijk. Flexibiliteit staat in het rapport terecht benoemd als hoofdelement. De energiemarkt kan op onderdelen anders worden ingericht zodat de economische waarde van flexibiliteit kan worden verzilverd. (In die zin sluit het naadloos aan bij het Actieplan Duurzame Energievoorziening dat Netbeheer Nederland is samenspraak met diverse betrokken partijen heeft opgesteld en de overleggen die hierover hebben plaatsgevonden.)

Flexibiliteitsmarkt

Netbeheer Nederland heeft het initiatief genomen om met een groot aantal partijen die zijn betrokken in het energiesysteem te kijken naar de elementen die nodig zijn voor een betrouwbaar, betaalbaar en toegankelijk energiesysteem in de toekomst. Daarbij wordt in het bijzonder gedacht aan de ontwikkeling van een flexibiliteitsmarkt waarin marktpartijen ('aggregators') vraag en aanbod van flexibiliteit bij elkaar kunnen brengen. Op deze markt kunnen netbeheerders ook hun vraag naar flexibele oplossingen voor het managen van congestie (files op het netwerk) kwijt. Meer marktwerking (inclusief eerlijke toegang en transparant handelen) en innovatieve technologie maakt het energiesysteem flexibeler richting toekomstige ontwikkelingen en kan leiden tot efficiëntere netinvesteringen. Maar bovenal zorgt het ervoor dat consumenten meer in control zijn en toegang hebben tot het systeem waarin op dit moment grote gespecialiseerde marktpartijen de dienst uitmaken. Hiermee wordt het op termijn ook mogelijk dat consumenten op termijn geld kunnen verdienen met flexibiliteit, bijvoorbeeld door de energie in hun elektrische auto beschikbaar te stellen.

Experimenten

"Grootschalige praktijkexperimenten in de elektriciteitsvoorziening zijn hard nodig om op betrouwbare wijze en tegen aanvaardbare kosten de overgang te maken naar een duurzaam systeem. Netbeheerders, stroomproducenten, zakelijke energiegebruikers en consumenten kunnen hierin, al dan niet gezamenlijk, oplossingen ontwikkelen voor het verwerken van de plotselinge schommelingen in vraag en aanbod, die het gevolg zijn van de verduurzaming", stelt TNO, die ook constateert dat in Nederland nog te weinig geëxperimenteerd wordt. "Allerlei factoren belemmeren vernieuwingen. De inrichting van het systeem belemmert innovatieve praktijken." Het nieuwe wetgevingstraject STROOM biedt de netbeheerders gelukkig de ruimte om hun kerntaak op een goede wijze te kunnen uitvoeren. De Minister stelt meermaals en expliciet vast dat het wetsvoorstel ruimte biedt, doordat het niet voorschrijft op welke wijze systeembeheerders (de nieuwe naam voor de netbeheerders die in de regelgeving wordt gebruikt) invulling geven aan hun wettelijke taken. In de Nota naar

aanleiding van het Verslag bevestigt de minister op verschillende plaatsen de mogelijkheid die de systeembeheerder heeft om te kiezen voor alternatieven in plaats van met meer koper in de grond verzoeken van het elektriciteitsnet. Expliciet wordt hierbij als voorbeeld een batterij genoemd. Voor de netbeheerders is deze vorm van flexibiliteit van belang om de transportcapaciteit onder economische voorwaarden te kunnen waarborgen.

Energiesysteem vooruit helpen

Gelukkig bevinden we ons in een tijd waarin we de mogelijkheden en de kennis hebben om de wereld beter en schoner achter te laten. Technische innovaties en nieuwe businessmodellen gaan dit proces versnellen. Decentrale duurzame energieopwek neemt de komende jaren exponentieel toe evenals de vraag naar elektriciteit vanwege elektrisch vervoer en bijvoorbeeld het gebruik van warmtepompen. De netbeheerders ondersteunen dit van harte door het energienet klaar te maken voor de (nabije) toekomst. Nieuwe mogelijkheden om het net op een andere manier te verzoeken, zoals de batterij, kunnen het bestaande net slimmer benutten. Met een relatief simpele ingreep wordt de capaciteit van het net vergroot. Een soort dynamische spitsstrook voor energie dus die in de praktijk tijd, geld en overlast bespaart. In de antwoorden die de minister geeft op de uiteenlopende vragen vanuit de Kamer staat dan ook niet voor niets dat de batterij een mogelijkheid is om het energiesysteem vooruit te helpen.